

Асанов М.А.

**100 БАЛЛДЫК МОДУЛЬДУК-РЕЙТИНГДИК СИСТЕМАСЫН
ЕВРОПАЛЫК КРЕДИТТИК СИСТЕМА МЕНЕН БИРГЕ КОЛДОНУУ**

Асанов М.А.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ 100 БАЛЛЬНО-РЕЙТИНГОВОЙ СИСТЕМЫ С
ЕВРОПЕЙСКОЙ КРЕДИТНОЙ СИСТЕМОЙ**

М.А. Asanov

**USE MODULDNO 100 POINT RATING SYSTEM WITH THE
EUROPEAN CREDIT SYSTEM**

УДК: 371.3:681

Макалада студенттерди окутуунун инновациялык технологияларына тиешелүү 100-баллдык Модульдук-рейтингдик системасын (МРС) Европалык кредиттик системасы (ECTS) менен бирге колдонуунун үш жүзүндө ашырылып жаткан жолдору жана далилденген артыкчылыктары көрсөтүлгөн.

Бул системаларды бирге колдонуу ЖОЖдо билим берүүнүн сапатын жогорулатууга чыныгы шарт түзөөрү аныкталган.

In the article features a 100-point rating system Modular-(MDD) and the European credit system is used and implemented in the life of the learning process of students on innovative technologies.

Using these aggregate sistemv confirmed the quality of education in universities.

100-баллдык Модульдук-рейтингдик системасын (МРС) колдонуу жогорку билим берүүнүн сапатын жогорулатууга шарт түзөөрүн чет өлкөлөрдөгү жана өзүбүздөгү көп жылдык тажрыйба көрсөттү. 2004 жылдан бери Ош технологиялык университетинде бул системаны көпчүлүккө маалым Европалык кредиттик системасы (ECTS) менен айкалыштырып колдонуу азыркы убактын талабына толугураак жооп берээри далилденди. Мындай системаны өркүндөтүлгөн МРС десек да болот.

Бул системанын максаты жана чечүүчү маселелери:

- Студенттердин сабактардан жетишүүсүн дээрлик жогорулатуу жана билим берүүнүн сапатын жалпысынан жогорулатуу.
- Студенттердин семестрдеги бардык сабактар боюнча өздөштүрүү деңгээлин күндө, такай текшерүүнү жана учетко алууну күчөтүү, системага салуу жана объективтештирүү, компьютерлештирүү жолу менен; моралдык, материалдык жактан негиздүү түрдө белгилөө, сыйлоо жолу менен; студенттерди семестр бою тынымсыз, көбүрөөк, чымырканып иштөөсүнө кызыкчылык туудуруу.
- Студенттердин билимин жана жөндөмүн баалоонун адаттагы 5 (тагыраак айтканда 4) баллдык системасынын кемчиликтерин (ыңгайсыздыгын, так эместигин, маалыматсыздыгын жана система-сыздыгын) баалоонун тагыраак 100-баллдык системасын пайдалануу аркылуу жоюу.

- Модулга (предметин бир бүтүндөй бөлүгүнө) биринчи жолу коюлуучу бааны 100 балдык (проценттик, %) системада ECTСтик система менен бирге коюу.

ECTСтик МРС маңызы.

Адегенде биринчи (күндөгү) бааны 100 баллдык (%) системада коюу керек. Бул системада балл деген студент окуу материалын же тапшырманы канча процент (%) өздөштүрдү же аткарды дегенди билдирет. Андан кийин күндөгү баалардын орточосу катары студентке сабактан модульдук баа, балл (Rm) коюлат. Ал эми модулдардын орточосу катары сабак боюнча студенттин семестрдик рейтингги (мартабасы, Rd) чыгарылат. Экзамен болсо (Rэ) Rd менен Rэ орточо мааниси катары берилген сабактан семестрдик балл (Rc) чыгарылат. Бул балл зачеттук китепчеге белгиленет. Өз кезеги менен, семестрдеги сабактардын рейтингдеринин арифметикалык орточосу катары деканат тарабынан студенттин семестрдик рейтингги (R) аныкталат. Ушул рейтингдин негизинде студенттердин группа боюнча “Хит парады” (рейтингдерине жараша түзүлгөн тизмеси) түзүлөт. Акырында сабактардын рейтингдеринин орточосуна барабар болгон бүтүрүүчүнүн адистик боюнча рейтингги (Rs) чыгарылат.

Экинчи жагынан, студенттердин семестрдеги рейтингдик көрсөткүчтөрүнүн (R) орточо мааниси катары группанын рейтингги, андан кийин группалардын орточо рейтингги катары курстун, курстардын рейтингдеринин орточо мааниси аркылуу факультеттин (Rф), ал эми факультеттердин рейтингдеринин орточосу катары ЖОЖдун рейтингги (Rж) аныкталат.

Эгерде ушундай эле жол менен өлкөдөгү университеттердин рейтингги аныкталса, анда университеттерди академиялык рейтингдик көрсөткүчтөрү боюнча салыштыруунун (баалоонун) эң сонун мүмкүнчүлүгү алынмак. Бул көрсөткүч студенттердин сабактарга катышуусу менен бирге окуу жайдын окутуу жана адистерди даярдоонун сапат деңгээлинин негизги жыйынтыктоочу көрсөткүчү катары каралмак.

Студенттердин модульдук-рейтингдик жетишкендиктерин кафедрада каттоо.

Рейтингдик (зачёттук, экзамендик) ведомство жана зачёттук китепчеге 100-баллдык баалар (буга толук бойдон өткүчө) адаттагы 5 баллдык баалар ECTSтик 7-баллдык, А, В, С, D, E, Fx, F деген тамгалар (символдор) менен белгиленген баалар менен бирге төмөндөгү формада коюлат: мисалы, F(эң начар)15; Fx(начар)35; E(орто)40; D(орто+)50; C(жакшы)60; B(жакшы+)70; A(эң жакшы)80 ж.б. у. с.

Иш жүзүндө баллдарды бири-бирине которуунун төмөнкү шкаласын пайдаланууга болот: F(эң начар) 0-19 баллов; Fx(начар) 20-39 б.;

E(орто)40-49 б.; D(орто+)50-59 б.; C(жакшы)60-69 б.; B(жакшы+)70-79 б.; A(эң жакшы)80-100 б.

Студенттердин академиялык жетишкендиктери тууралуу так маалыматтарды ыкчам каттап, сактоо, талдоо жана алуу үчүн заманбап компьютердик “Delfi-0,6” тилинде программа түзүлгөн.

1- таблицада белгилүү сабактан берилген группа үчүн “Экзамендик ведомость” рейтингдик көрсөткүчтөрү чагылдырылган компьютерден басылып чыгарылган “Экзамендик ведомость” (орус тилинде) кыскартылып (жөнөкөйлөштүрүлүп) берилген.

Таблица 1

Рейтинговая ведомость группы ЭСиС-09 по дисциплине ГОЭ. Зимняя сессия 2010-2011 уч. года

Ф.И.О. студента	R1	R2	$R_n = R1+R2/2$	R3	$R = R_n + R3 / 2$	Оценка	подпись
1. Авазбек к. Ж.	73	83	78	82	80	A (отл.)	
2. Мамыркулова Д.	75	85	80	80	80	A (отл.)	
3. Мойдун у. С.	74	84	79	81	80	A (отл.)	
4. Абдыкайым у. О.	78	82	80	80	80	A (отл.)	
5. Акматов Нур	70	80	75	75	75	B (хор+)	
6. Аманов Т.	60	70	65	65	65	C (хор)	
...							
...							
14. Хожобаев О.	50	60	55	55	55	D (удов+)	
15. Султанали у. А.	30	30	30	40	35	Fx (неуд.)	
16. Каныбек у. К.	0	0	0	н/я	0	F (провал)	
17. Нурмаматов Т.	0	0	0	н/я	0	F (провал)	
18. Токтоназар у. Н.	0	н/я	0	н/я	0	F (провал)	
19. Кадиров А.	н/я	н/я	0	н/я	0	F (провал)	
20. Шамшидинов М.	н/я	н/я	0	н/я	0	F (провал)	

Рейтинг группы в сессии по дисциплине

46

Студенттердин модулдук-рейтингдик жетишкендиктерин факультетте каттоо.

2-таблицада белгилүү группанын студенттеринин семестредеги 4 сабактын жыйынтыгы боюнча түзүлгөн, компьютерден басылып чыккан “Хит парады” берилген.

Таблица 2

Рейтинговые показатели группы ЭС- 09 по экзаменационным дисц. летней сессии. 2009-2010 уч. год

Ф.И.О. студента	Высш. матем.	Информат.	Физика	Химия	Ср. балл по семес.
1. Адилбек у. Б.	88	65	75	77	76
2. Акбарали у. Ф.	83	85	70	56	74
3. Мыргазаева Б. А.	60	81	74	72	72
4. Маматбеков А.З.	57	77	79	60	68
5. Мейманова М.	55	82	75	60	68
6. Арапбай у. С.	86	87	47	50	68
7. Исманов Ж.	61	62	81	51	64
...					
...					
21. Максатбек у. Б.	16	42	29	73	40
22. Кошалиев Б.А.	19	75	15	51	40
23. Исмаилов У.И.	14	62	52	30	40
24. Кокошеров Я.Ч.	50	31	21	27	32
25. Мисиратила У.Ж.	20	15	40	45	30

Сессионный рейтинг. балл группы

52

3-таблицада белгилүү факультеттеги компьютерден алынган бардык курстардын, группалардын рейтингдик көрсөткүчтөрү берилген. Факультеттин да студенттеринин жалпы академиялык рейтингги чыгарылган.

Таблица 3

Рейтинговые показатели энергофака
по успеваемости студентов. Зимняя сессия. 2010-2011 уч. год

Курсы, группы	Кол-во студентов	Сред. рейтинговый балл
1 курс 1. ЭАСХ-10	19	66,2
2. ЭС-10	38	52,6
3. НВиЭ-10	18	49
4. Ст.-10	32	35,9
Рейтинг 1 курса	107	50,9
...		
...		
4 курс 16. ЭС-07	17	36,1
17. РЗиА-07	26	35,2
18. ЭСиС-07	22	32,5
19. ЭАСХ-07	19	28,8
Рейтинг 4 курса	84	33,2
Рейтинг факультета за сем.	412	43,3 б.

Студенттердин модулдук-рейтингдик жетишкендиктерин университеттин окуу бөлүмүндө каттоо жана талдоо.

4-таблицада ОшТУнун факультеттеринин жана жалпы университеттин студенттеринин академиялык жетишүүсү (семестрдин жыйынтыгы) боюнча чыгарылган рейтингдери келтирилген.

Таблица 4

Рейтинговые показатели факультетов и ОшТУ по успеваемости студентов в сессии
(до ЛАЗ, 1-4 курсы). 2010-2011 уч. год

Факультеты	Кол-во студ.	Рейтинговые показ.	Кол-во студ., им. АЗ
ФБУМиТ	406	61,4 б.	84 (20,7 %)
ФТиПП	615	55	120 (19,5 %)
ИСФ	371	55	60 (16 %)
ИЭФ	430	54,4	86 (20 %)
ФКИТ	325	54	98 (30 %)
ФУМО	399	54	75 (18,8 %)
ЕТФ	246	51	55 (22,3 %)
ФАТ	357	48,5	119 (33 %)
ЭФ	412	43,6	156 (37,8 %)
ОшТУ	3561	53	853 (23,9 %)

ECTS эске алынган 100-баллдык МРС негизинде ОшТУ боюнча алынган кээ бир манилүү маалыматтар.

1. ОшТУ боюнча быйылкы кышкы сессиядагы академиялык көрсөткүчү (студенттердин жетишүүсү боюнча) **53** экендиги аныкталды.
2. Университет боюнча бардык курстардын арасында Эң жогорку рейтингдик көрсөткүчкө **ТТФ 3 курсу** ээ болгон (**58,8 б.**), ал эми эң төмөнкү рейтингде ЭФ 4 курсу (23,2 б.) катталды.
1. Университет боюнча бардык группалардын ичинен **КЖМТФ ВМКСС-08 группасы (70 б.)** эң алдынкы орунду ээледи.

Эң арткы орунду ТжЖПФ ООС-10 группасы алды(6 балл, 100 б. системада).

2. Университет боюнча бүткүл студенттердин арасында эң жогорку рейтингдик көрсөткүчкө ЭФ ЭС-09 гр. студенти Илиязов Кутманбек ээ болду (90 б.), сабактардан жетишүү боюнча бул студент эң жакшы деп табылыш керек.
3. Ар бир факультеттин деңгээлинде да эң жакшы (төмөн) рейтингге ээ болгон курстарды, группаларды тактоого жана эң алдынкы студенттерди аныктоого мүмкүндүк алынды.

Уюштуруу маселелери боюнча негизги көрсөтмөлөр.

Деканаттар ар бир сессиянын, мамлекеттик экзамендердин жана МАКтын ишинин аягында студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн рейтингдери боюнча иреттелген тизмесин (Хит парадын) даярдап, ачыкка чыгарышы керек. Эгерде бүтүрүүчү 80 баллдан жогору рейтинг алса, ана артыкчылык дипломуна көрсөтүү керек.

1-курстан баштап ЖОЖдо «Рейтингдик (экзамендик) китепче» жана «Рейтингдик (экзамендик) ведомость» кийирүү керек.

Дипломдун кошумча баракчасын (Бүтүрүүчүнүн рейтинг баракчасын) сабактардын рейтингдик баллдары менен катар бүтүрүүчүнүн адистик рейтингин көрсөтүп толтуруу керек.

Рецензент: д.пед.н., профессор Бабаев Д.Б.
